

Stefan J. Jaworski

Recenzja książki Piotra Hofmańskiego i Stanisława Zabłockiego, Elementy metodyki pracy sędziego w sprawach karnych, wydanej w cyklu „Biblioteki Sądowej” przez Wolters Kluwer – Kantor Wydawniczy Zakamycze, Kraków 2006

Obaj autorzy, to systematycznie publikujący autorzy licznych samodzielnych i wspólnych opracowań z zakresu prawa karnego, znakomici sędziowie Izby Karnej Sądu Najwyższego. Tym razem wspólnie opracowali i wydali dzieło wybitne i niesłychanie pożyteczne dla praktyków i teoretyków prawa karnego sądowego, a także aplikantów i studentów prawa. Autorzy wprawdzie skromnie podkreślają, że kierują swoje opracowanie przede wszystkim do młodych sędziów sądów I instancji, to jednakże, jak dowodzi jego zawartość, ta skromność jest całkowicie nieuzasadniona, gdyż dzieło jest naprawdę pożyteczne dla wszystkich praktyków sądowego prawa karnego, bez względu na doświadczenie i uplasowanie w hierarchii zawodowej, a więc sędziów, prokuratorów, adwokatów i radców prawnych. Jest szczególnie pożyteczne dla prokuratorów, którym ustawy przyznają istotne miejsce w całym postępowaniu karnym. Jest także interesujące dla teoretyków prawa karnego, gdyż w przedmiocie funkcjonowania instytucji prawa karnego materialnego i procesowego wypowiadają się wybitni sędziowie Sądu Najwyższego, którzy przecież przy tej okazji wypowiadają własne poglądy teoretyczne.

Należało zauważyć, że nadmierna skromność autorów doprowadziła – ze szkodą dla tego obszernego opracowania – do świadomej rezygnacji z przedstawienia metodyki pracy sędziów Sądu Najwyższego. Poznanie tego warsztatu byłoby interesujące nie tylko dla przedstawicieli innych zawodów prawniczych występujących przed Sądem Najwyższym, lecz także dla samych sędziów tego sądu. Przecież każdy nowy sędzia SN staje się sędzią „z prawdziwego zdarzenia” nie z chwilą wręczenia mu nominacji, ale dopiero z upływem pewnego czasu. To zamierzone przez autorów ograniczenie tematyki opracowania nie osłabia jego wybitnych walorów.

Autorzy przyznają, że nie są pionierami na tym polu, gdyż sami w swojej pracy zawodowej sięgali do książki sędziego Henryka Kempistego „Metodyka pracy sędziego w sprawach karnych” bazującej na kodyfikacji karnej z 1969 r. i książki sędziego Edwarda Samborskiego „Zarys metodyki pracy sędziego w sprawach karnych”, która w prawdzie bazuje na kodyfikacji

z 1997 r., lecz nie uwzględnia dynamicznych zmian, które zaszły w tej kodyfikacji po jej wejściu w życie, a w szczególności problemów związanych z akcesją do Unii Europejskiej. Komentowane opracowanie jest natomiast oparte na najbardziej aktualnym stanie prawnym. Zawiera metodykę pracy sędziego pojmowaną jako zbiór zasad postępowania oraz wskazówki dotyczące przebiegu procesu decyzyjnego. Zdaniem autorów „Elementy metodyki” mają służyć nie „hamletowaniu” i mnożeniu wątpliwości sędziego, a jednoznaczności jego rozstrzygnięć, podejmowanych w sposób szybki i stanowczy. Innymi słowy „Elementy metodyki” są znakomitym przewodnikiem dla każdego sędziego.

Książka składa się z dwóch części. W części pierwszej ogólnej autorzy omawiają zagadnienia kluczowe dla warsztatu sędziego, jak np. przygotowanie sprawy do rozpoznania (w postępowaniu pierwszoinstancyjnym, odwoławczym, do rozprawy i na posiedzenie sprawy incydentalnej), warunki dopuszczalności postępowania karnego (przesłanki postępowania), metoda czytania akt i granice rozpoznania, udział stron i środków przekazu w postępowaniu, proces dowodowy (dowód ze świadków, ekspertyz i nowych technik kryminalistycznych), wykładnia prawa, proces decyzyjny sędziego, uzasadnienie orzeczenia, sędzia wobec prawa międzynarodowego, pytania prawne do Trybunału Konstytucyjnego i pytanie prejudycjalne do Europejskiego Trybunału Sprawiedliwości. W części drugiej autorzy przedstawiają w formie graficznej (tabelka uzupełniona komentarzem) niezbędne minimum wiedzy do rozstrzygnięcia tzw. akcji, to jest typowych czynności procesowych (sąd właściwy, skład sądu, forma orzeczenia, zaskarżalność itd.). Autorzy omawiają 67 takich akcji. W sprawach szczególnie interesujących prokuratora należałoby zwrócić uwagę np. na: akcję nr 15 (wystąpienie o zwolnienie świadka od obowiązku zachowania tajemnicy państwowej – art. 179 § 3 k.p.k.), akcję nr 16 (decyzja w przedmiocie zezwolenia na przesłuchanie osoby zobowiązanej do zachowania tajemnicy notarialnej, adwokackiej, radcy prawnego, lekarskiej albo dziennikarskiej w toku postępowania przygotowawczego – art. 180 § 2 k.p.k.), akcję nr 19 (zachowanie w tajemnicy okoliczności umożliwiających ujawnienie tożsamości świadka, w tym danych osobowych – art. 184 § 1 k.p.k.), akcję nr 22 (przesłuchanie w toku postępowania przygotowawczego osoby, która w chwili przesłuchania nie ukończyła 15 lat, pokrzywdzonej w sprawie o przestępstwo określone w rozdziałach w XXV i XXVI k.k. – art. 185a k.p.k.), akcję nr 24 (zarządzenie na wniosek prokuratora kontroli i utrwalania rozmów telefonicznych – art. 237 § 1 k.p.k.), akcję nr 26 (decyzja w przedmiocie zastosowania tymczasowego aresztowania w toku postępowania przygotowawczego – art. 250 § 2 k.p.k.), akcję nr 34 (rozpoznanie zażalenia na odmowę wszczęcia lub na umorzenie postępowania przygotowawczego – art. 306 i 330 k.p.k.), akcję nr 35 (umorzenie postępowania i zastosowanie środka zabezpieczającego na wniosek

prokuratora – art. 324 i 354 k.p.k.), akcje nr 37 i 42 (rozpoznanie zażalenia na zarządzenie o zwrocie aktu oskarżenia w celu usunięcia braków formalnych – art. 337 § 2 k.p.k. i orzeczenie w przedmiocie zwrotu sprawy w celu usunięcia istotnych braków postępowania przygotowawczego – art. 345 § 1 k.p.k.) akcję nr 46 (zarządzenie w przedmiocie przyjęcia środka odwoławczego – art. 429 § 1 k.p.k.), akcję nr 55 (zarządzenie w przedmiocie dopuszczalności kasacji – art. 530 § 1 i 2 k.p.k.) i akcję nr 64 (wydanie europejskiego nakazu aresztowania – art. 607a k.p.k.).

Jednym słowem książka zawiera ogromne kompendium wiedzy teoretycznej i praktycznej z zakresu prawa karnego materialnego i procesowego, niezbędnej w warsztacie każdego sędziego, prokuratora i adwokata. Także dla studentów prawa i aplikantów wyłożona w sposób przystępny wiedza będzie łatwo przyswajalna. Zachęcam do lektury i stosowania w praktyce.